

Анотація на вибіркову навчальну дисципліну
«Історія в інтернет-мережах»

Рівень вищої освіти - *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Кількість кредитів - 4

Компонент освітньої програми: *вибірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: Шевчук Олександр Володимирович, кандидат педагогічних наук, e-mail: evruka@i.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. У сучасному світі інтернет перетворився на головний канал поширення інформації, формування суспільної думки та комунікації між різними соціальними групами. Цифрові медіа створюють нову реальність, у якій історичні знання стають доступними мільйонам користувачів незалежно від їхнього фаху чи рівня освіти. Завдяки соціальним мережам, відеохостингам, спеціалізованим онлайн-платформам історія перестала бути лише сферою академічних досліджень — вона активно вплітається у щоденне життя суспільства.

Водночас така цифровізація історичного знання несе як переваги, так і ризики. З одного боку, популяризація історії через інтернет сприяє підвищенню інтересу до минулого, розвитку історичної культури та критичного мислення. З іншого — відкриває простір для маніпуляцій, поширення міфів та фейків, політичної інструменталізації історії. Саме тому розуміння механізмів функціонування історичного контенту в інтернет-мережах є надзвичайно актуальним завданням для майбутніх істориків, археологів та фахівців у сфері публічної історії.

2. Метою курсу є формування у студентів цілісного уявлення про роль інтернет-мереж у процесі популяризації історичних знань, опанування сучасних цифрових інструментів для створення й поширення історичного контенту, а

також вироблення критичного ставлення до цифрових наративів, які формують історичну пам'ять та ідентичність суспільства.

3. Завдання дисципліни. Основними завданнями курсу є:

- ознайомлення студентів із теоретичними підходами до аналізу цифрової історії;
- вивчення можливостей соціальних мереж, відеохостингів та інтернет-видань як платформ для історичної комунікації;
- формування навичок критичного аналізу історичних сюжетів і наративів, що поширюються в інтернеті;
- дослідження феномену міфологізації історії у цифровому просторі та його впливу на суспільство;
- розвиток практичних умінь створення та просування історичного контенту в інтернет-мережах;
- ознайомлення з міжнародним досвідом цифрової популяризації історії та його порівняння з українськими реаліями;
- підготовка студентів до практичного застосування отриманих знань у науковій, освітній, культурній та інформаційній діяльності.

4. Зміст дисципліни. У межах курсу розглядатимуться такі проблемні блоки:

- Інтернет як середовище історичної комунікації: специфіка, переваги та ризики.
- Соціальні мережі (Facebook, Instagram, TikTok та ін.) у процесі популяризації історії.
- Відеохостинги (зокрема YouTube) як інструмент масового поширення історичних знань і формування історичної культури.
- Спеціалізовані історичні вебресурси та освітні платформи: репрезентація та інтерпретація історичних подій.
- Цифрова міфологізація: способи маніпулювання історією у віртуальному просторі.
- Міжнародні практики використання інтернет-мереж для історичної освіти й популяризації минулого.

- Вплив цифрових медіа на формування колективної пам'яті, історичної свідомості та ідентичності.

5. Очікувані результати навчання. Після завершення курсу студенти повинні:

знати:

- основні механізми функціонування інтернет-мереж у сфері популяризації історії;
- специфіку представлення історичних сюжетів у цифрових медіа;
- сучасні тенденції розвитку цифрової історії в Україні та світі;
- методи аналізу історичного контенту в інтернеті;
- проблеми та ризики поширення фейкових історичних наративів.

вміти:

- застосовувати соціальні мережі та відеохостинги для створення історичного контенту;
- аналізувати приклади популяризації історії в різних країнах;
- критично оцінювати історичні матеріали, поширені в інтернет-мережах;
- розробляти власні інформаційні продукти (публікації, блоги, відео) з історичної тематики;
- використовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності — науковій, педагогічній, музейній, культурно-просвітницькій чи у сфері інформаційної політики.

Практичне значення курсу

Дисципліна має прикладний характер, оскільки дає студентам реальні навички роботи з цифровими медіа для поширення історичних знань. Отримані компетентності можуть бути використані у формуванні державної та місцевої інформаційної політики, у роботі культурно-освітніх інституцій, у діяльності музейних та архівних установ, а також у сфері журналістики та масових комунікацій.

6. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками);

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

8. Література

Основна література

1. Чекаленко Л. Д. Публічна історія: виклики XXI століття: монографія. Київ: АртЕк, 2021. 272 с.
2. Гусак Д. Г., Драмарецький Б. Б. (ред.) Українська історія у публічному просторі. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024.
3. Киридон А. М. Публічна історія: між минулим і майбутнім. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. 312 с.
4. Плохій С. Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
5. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2021. 496 с.

Допоміжна література

6. Яковенко Н. У пошуках нового неба: життя й тексти. Київ: Laurus, 2018. 280 с.
7. Субтельний О. Україна: історія. Київ: Либідь, перевидання 2016. 720 с.
8. Зашкільняк Л. О. Історія історіографії: від найдавніших часів до кінця XX ст. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 648 с.
9. Яковенко Н. Дзеркала ідентичності: дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. Київ: Laurus, перевид. 2016. 400 с.
10. Середюк О. (ред.) Історія у візуальних медіа: нові підходи. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет, 2022. 220 с.
11. Кохан В. П. та ін.; за ред. К. В. Єфремової. Базові аспекти цифровізації та їх правове забезпечення : монографія. Харків: НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПН України, 2021. 180 с.

Інформаційні ресурси

12. Журнал «*Historians.in.ua*» – спільнота істориків, що активно обговорює історію в цифрових медіа. URL: <https://www.historians.in.ua/>
13. Офіційний сайт *Українського інституту національної пам'яті*. URL: <https://uinp.gov.ua/>
14. Науковий журнал *Український історичний журнал* (цифровий архів). URL: <https://uhj.history.org.ua/>

15. Бібліотека *НаУКМА* – *eKMAIR* (електронний архів). URL:
<https://ekmair.ukma.edu.ua/>
16. *Цифрова історія України* – освітній проєкт Prometheus. URL:
<https://courses.prometheus.org.ua/>
17. Відкритий проєкт «*Archeology in Ukraine*». URL:
<https://archeologyua.wixsite.com/home>
18. Електронна бібліотека НаУКМА: *Кафедра історії*. URL:
<https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/50>
19. Офіційний сайт «*Публічна історія в Україні*». URL:
<https://publichistory.org.ua/>
20. Журнал «*Ейдос: мистецтво і культура*» (цифрові гуманітарні науки). URL:
<https://eidos.vpi.kpi.ua/>
21. Відкритий доступ: *Journal of Modern Ukrainian History* (e-journal). URL:
<https://jmh.kubg.edu.ua/>